C U L T U R A

MAANDBLAD VAN HET CULTUREEL CENTRUM ARUBA

JAARGANG 1 — FEBRUARI 1955 — No. 11

Circus Europa

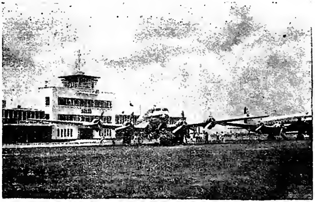
In 't grote circus met de vele masten,
de tweede arena's en het blaasorkest;
met paarden, leeuwen, tijgers en de rest,
zijn U en ik de dagelijkse gasten.

We zien er Mendès-France aan de trapeze,
De Gaulle bezweert het Russisch slangenbroed,
Légendre tovert uit zijn hoge hoed
lekken en gaten in 't défensie-wezen.

Daar steigert door de Oosterse arena
het witte vredesros van Malenkov;
in een gedurfde stunt toont Molotov
de strijd tussen een duif en een hyena.

Op het „moment suprême" sluit men zijn ogen,
de trommel roffelt — stort het dak in puin?
Dan staan de grote vier, hoog in de circuskruin
het koude zweet van hun gelaat te drogen.

A. C.
"De Linie"

Luchthaven Dakota, Aruba

Redactie: J. J. STAM
Druk: GENERAL PRINTING

INHOUD

REDACTIONELE ONTBOEZEMING

Moeilijkheden met de copy zijn er de oorzaak van dat deze keer gebruik moest worden gemaakt van een reeds lang verkregen recht, copy van het Katholieke Weekblad "De Linie" over te mogen nemen.
Waar dit gebeurde is dat steeds vermeld. Helaas moest daardoor copy van de Sticusa een maand blijven liggen. het kon nu eenmaal niet anders.
Vanaf deze plaats onze hartelijke dank aan "De Linie" en wij zijn er zeker van, dat dit nummer hierdoor aan waarde heeft gewonnen.

S.

Guillaume van der Graft-bezeten van de taal.

In elk gedicht van Guillaume van der Graft gebeurt iets. Als het weinig is, dan is er in de taal alleen een opvallende wending, 'n spel met woorden en hun betekenissen, een schertsende dubbelzinnigheid, een charmante buiteling, een felle kerf; als het veel is, is er bovendien een praegnante ervaring, erotisch, vaderlijk of religieus. Maar het gebeuren in de taal is altijd primair. De eigenlijke betekenis ligt nooit in het psychologische of in de gedachte alleen:

> Geloof je met je hart?
> ik geloof met de taal.

Daarom hebben we te doen met een echt dichter. De taal maakt het hem pas mogelijk te leven en bepaalde dingen te beleven en ze levend te assimileren. Hij is bezeten van de taal. Zijn gedachten zijn diep, wijd, veelzijdig; zijn gevoelens ontwaken onophoudelijk in en aan alle ervaringen van het moderne leven. Dat heeft hij met duizenden gemeen, maar zijn taaldrift maakt hem tot een bijzonder, een gezegend mens, een verschijning, die ons gelukkig maakt. Hij is ons niet slechts vertrouwd omdat hij ons de woorden uit de mond neemt, die we hadden willen zeggen, maar omdat hij woorden in onze mond legt, die wij niet hadden kunnen vinden. Het is of hij daardoor allerlei uitingen mogelijk maakt. Deze zeer bijzondere taalbegaafdheid maakt hem tot een tolk van een moderne generatie. Hij formuleert ongevormd aanwezige gevoelens met zulke accenten en rhythmen, dat ze daardoor pas beleefbaar worden.

Van der Graft is niet een bevrijd mens en zijn kunst bereikt tot nu toe geen seraphische hoogten. Hij is modern, gecompliceerd van wezen, niet stil eenvoudig, direct, lucide. Maar hij is ook niet echt verveeld, vermoeid of cynisch. Zijn scherp en snel intellect - niet zelden gevaarlijk snel en scherp - doet zijn verzen in talloze facetten flikkeren, de emoties wisselen vlug en capricieus, zijn fijn gehoor speelt met verrassende klankcombinaties in rijm en binnenrijm. In zijn geest combineert zich het gegeven van de moderne levensvormen met de bezinning op alonde waarden. Hij kan verzinken in meerdere verleden tijdperken maar hij kan en wil zijn moderne mentaliteit niet wegvermommen. Het verleden dient hem niet om er een indirecte rol in te spelen. Hij beleeft het ten volle als contrast. Hij idealiseert het niet, beklaagt het, beschuldigt het soms. Het is doodgelopen, doodgeleefd. Het verleden maakt in Vianen de pas op de plaats. Een romantisch dromer kan hij dus niet worden; deze vlucht of troost is hem niet toegestaan. Hij moet, nerveus levend in het heden, dáár en nergens elders antwoord en houvast vinden. Hij vreest voor een ingehouden levenstempo:

> maak mij eenzijdig en gespannen.

Als in hem eruditie, psychologisch zelfbesef, religieuze hartstocht, samengaan, kan er een gedicht worden gemaakt van een argeloze inzet, maar meteen tot het monumentale zich verwijdende klank, een onvergetelijk beeld, waarin vele kleine motieven in lichte beweging de tragische grondgedachte om wervelen:

....

Al mag men Van der Graft als dichter niet allereerst benaderen om de inhoud van zijn werk, dat wil niet zeggen, dat deze inhoud minder belangrijk zou zijn. Integendeel: zijn gedachten zijn even gespannen als de vorm der taal. Ze zijn even "modern".

In enkele lekespelen, die nog niet gepubliceerd zijn, heeft hij, in de lijn van Nijhoff, maar met veel minder strakke bijbelse binding, in een bloeiende allegorie een nieuwe vorm van prediking getracht te vinden. Geestige chansons vormen een lofwerk om de pagina:

....

Tot dergelijke overwegingen brengt hem de parabel van de vijf wijze en vijf dwaze maagden. Men moest vrezen, dat vele Christenen en niet-Christenen vreemd zullen staan tegenover zijn gedachten. Men krijgt in hem te maken met een Christendom, dat in allerlei opzicht voor de bestaande (Nederlandse) Christenheid vreemd is in zijn radicalisme en universaliteit, zijn originele, gewaagde expressie, zijn onomzichtigheid. Het is vervuld van oeroude bijbelse grondbeseffen, ook daar waar men geen enkele bekende of vertrouwde of gewantrouwde klank aantreft: zonde, schuld, verworpenheid, angst, geloof, hoop.

....

Zijn verzen kunnen vervuld zijn van Christus, maar zonder dat diens naam genoemd wordt. Op anonyme wijze is Hij tegenwoordig.

Wij drukken hierbij een gedicht af, dat daarvan een opmerkelijk voorbeeld geeft: Vragenderwijs. In dit gedicht wordt overal in de schepping naar antwoord gezocht: er worden vragen gesteld aan de vogels, bomen en het water. Geen van die kosmische ele-

menten geeft antwoord. En plotseling - het schijnt allereerst een vondst van 't rijm - op de wanhopige vraag: wat isser dan, wat isser dan? tekent zich een gestalte af, een naamloze visserman, die met al deze elementen blijkbaar niets te maken heeft, de grote Visser, die het water (der reiniging) onder zijn voeten heeft. en de boom, (van het kruis) op zijn rug draagt en de vogel op zijn hoofd. In de schemerende contouren van het sobere gedicht herkennen wij de oude symbolen van zondvloed, doop, kruis en Geest. Merkwaardig: de taal heeft het spoor gewezen!

Guillaume van der graft — bezeten van de taal

Van der Graft bespeelt een "lyra non Davidica". Wie aanneemt, dat een gelovend mens zo gemakkelijk thuis en tevreden is in de gegevenheden van het leven, zal zich verwonderen als hij in dit werk de moderne verwarring aantreft in klacht, spot, verweer. Voortdurend komt men woorden tegen als onbehuisd, onvoldaan, gebrokenheid. De dichter voelt zich tegenover de vrede van het dorp een vreemde

Dit "crazygevoel heef hij nog nader omschreven:

en ik sta weer een beetje wrevelig
apart en als altijd een beetje crazy.

....

Maar al kent hij de bezoeking van deze stemmingen, hij blijft toch niet steken in wanhoop en walging, er brandt in hem een heimwee en hartstochtelijke verwachting. Hij zoekt in het heden een doorwaadbare plaats in een verraderlijke stroom

In de bundel 'Landarbeid', die het dorpsleven zal beschrijven, kan hij slechts tot deze gedichten komen via een uitvoerig gedicht op Amsterdam: hij benadert het dorpsleven als een stedeling en het wordt dan ook allesbehalve een idylle. De pastorie van Mastland is wel uitgewoond. Het dorp wordt gezien in zijn daemonische gemoedelijkheid. Het leven ligt in een woeste slaap. De vrede graast onder een koepel met dreigende wolken. De hengelaar in de Voorstraat zit met zijn schedel in de bolhoed van de maan en vist Noach's duif en Jona's vis. Midden in het leven komen de tekenen van een overzijdse herkomst. In dit dichtwerk spelen de dieren hun wonderlijk spel en de kinderen maken verrukkelijke reizen. De stad gaat een "dies irae" (dag van gericht) tegemoet en in het dorp "loopt de stilte op alle dagen". In talloze vormen wenkt, dreigt, waarschuwt de vernieuwing, een laatste, een eschatologie.

Ik hoop niet dat deze dichter omdat hij van water en dood spreekt, door de critiek terstond zal worden gedoodverfd met een "moedercomplex". Welmenende hygiënisten schijnen het nodig te vinden om dichters als jonge katten in het geboortewater te verdrinken. Ik heb binnen een zeer kort tijdsverloop zo reeds Lodeizen en Nijhoff zien drijven.

E.L. Smelik

Residentie-orkest in het concertgebouw

jc — Vlak voor de inzet zijner jubileumconcerten heeft het 50-jarige Residentie Orkest onder leiding van zijn dirigent Willem van Otterloo een aantal concerten gegeven in het Concertgebouw te Amsterdam. Zulks ter vervanging van het uithuizige Concertgebouworkest. Een zware taak! Maar toch óók een dankbare taak vanwege de zo gelukkig uitgevallen acoustiek der grote zaal van het beroemde Gebouw. De voortreffelijke kwaliteiten van het jubilerende orkest en zijn huidige leider heeft men volop kunnen waarderen. Zo onder meer de veelzijdigheid van hun répertoire en de ordelijke afwerking in de uitvoeringen.

Ofschoon welhaast geëvenaard door de indrukwekkende uitvoering van Schumann's ouverture

Vervolg pag. 9

De Wijsheid is een vrouw,
dat staat in de Spreuken geschreven,
de wijsheid is een vrouw,
zij is niet na te streven -
leven en laten leven
is alles wat zij wou,
de wijsheid is een vrouw.

De Dwaasheid is een dame,
zij heeft een pontenenr,
de dwaasheid is een dame,
zij gaat te kust en te keur,
zij staat aan elke deur
met ogen als reclame,
de dwaasheid is een dame.

De eeuwige sneeuw is onteigend,
door steenkolengruis bedolven,
de regenboog uitgelekt
tot een olievlek op de golven.

men schiet maar zijdelings op als een kreeft
en houdt zich zo voortdurend op de helling.
En alles is of alles is geweest.
Wat er gebeurt, gebeurt als een herhaling,
Ik ben een pop, getekend uit verveling,
loop naast mijn lichaam en denk naast mijn geest

HET ORGELCONCERT

Wij speelden in de orgelpijpen,
hadden ons eerst verscholen in de kerk.
Ik was het liefst van al het volle werk,
maar dat ligt voor geen dichter voor het grijpen

Dus koos ik het pedaal, maar zij wou zachter
en hoogerop en werd een flûte d'amour.
Zo speelden wij een voorspel, ik liep stoer
voorop en zij bedeesd erachter.

Ik hoorde haar het speelterrein verkennen
met spitse treden over 't orgelfront.
Ik zag bezonken in het rond,
toen kwam zij eensklaaps naar beneden rennen,

en naderde tot op een paar octaven.
Niet dichter, want zij was een fluit.
Sinds draag ik op de handen haar geluid
en speel een fors koraal boven de graven.

VRAGENDERWIJS

Ik vroeg het aan de vogels
de vogels waren niet thuis

ik vroeg het aan de bomen
hooghartige bomen

ik vroeg het aan het water
waarom zeggen ze niets
het water gaf geen antwoord

als zelfs het water geen antwoord geeft
hoewel het zoveel tongen heeft
Wat is er dan

Wat is er dan
er is alleen een visserman

die draagt het water
onder zijn voeten
die draagt een boom
op zijn rug
die draagt op zijn hoofd een vogel.

GUILLAUME VAN DER GRAFT

RESIDENTIE-ORKEST IN HET CONCERTGEBOUW

Vervolg van pag. 6

Manfred, was toch het onbetwistbare hoogtepunt van dit Haagse intermezzo in het Concertgebouw de ongeëvenaarde vertolking van Diepenbrock's Electra - muziek volgens de suitelezing voor concertgebruik van Prof. dr Eduard Reese in de matinée van Zondag jongstleden. Alle mogelijkheden voor het aanvaarden van deze toneelmuziek in de concertzaal waren in de uitvoering met overtuigend resultaat uitgebuit.

De soliste Dame Myra Hess heeft ditmaal slechts 'n „moreel" succes behaald: de grote kunstenares was in de bres gesprongen voor de „zwakke" Beethoven van het zgn. „Tweede" Pianoconcert, dat enkele jaren na zijn ontstaan en gelijktijdig met het zgn. „Eerste" (Opus 15) in druk verscheen als Opus 19. Pleidooien voor dit jeugdwerk zijn in het Concertgebouw reeds gehouden omstreeks 1935 door een Franse soliste in samenwerking met Pierre Monteux, in de Beethovencyclus 1942 door Willem Andriessen in samenwerking met Willem Mengelberg, in Januari jongstleden door de Engelse solist Solomon in samenwerking met Kubelik. Doch wij onderschrijven het afwijzend oordeel van Beethoven's jongste biograaf van betekenis: Paul Bekker.

Herman Krebbers en Theo Olof, die beurteling als eerste concertmeester van het Residentie Orkest fungeren, traden beiden op als solist resp. met het Vioolconcert van Brahms en het Vijfde van Mozart. Bijzondere vermelding verdient ook de accurate uitvoering van Saint-Saëns' attractieve Derde Symfonie (met orgel), die onalledaagse eisen van precisie stelt. Niet minder respectabel was de uitvoering van Strawinsky's Petrouchkasuite volgens de oorspronkelijke lezing; maar onze herinnering aan de nieuwe versie uit 1947 van Strawinsky zelf, zoals wij die leerden kennen in uitvoeringen van het Concertgebouworkest onder Pierre Monteux en Ferenc Fricsay, is door dit besluit van de Haagse staggione niet weggewist. De nieuwe versie verdient onder meer krachtens haar klankhelderheid de voorkeur.

De Linie.

CULTURA VOO

Franz Schubert, 1797 - 1828

Franz Sehubert werd geboren op 31 Januari 1797. Zijn vader was onderwijzer in een voorstadje van Wenen. Reeds op jengdige leeftijd leerde Frauz vioolspelen en werd een tijd later naar een zekere Meneer Holzer gestuurd om zangles.
Omdat de jonge Franz zo'n mooie stem had werd hij aangenomen als "Sângerknabe" van de bofkapel. Daar kreeg bij les van Salieri, die ook bekend geworden is als leermeester van Beethoven en Liszt.

Toen hij zijn mooie jongensstem kwijtraakte omdat hij de baard in de keel kreeg, kwam hij weer thuis. Hij ging studeren voor hulponderwijzer, niet omdat hij dat zo'n mooi beroep vond, maar om vrij te zijn van militaire dienst. Spoedig sehreef hij zijn eerste liederen en volgden andere grote werken. Ondanks al die prachtige liederen en andere composities heeft Sehubert het zijn hele leven lang erg arm gehad. Zoals zo vaak bet geval is geweest met de grootmeesters der muziek, vond ook Sehubert maar weinig eer en roem in zijn leven. Een goede betrekking bij een orkest of bij een theater kon hij niet krijgen en hij moest leven van zijn muzieklessen en van de opbrengst van zijn composities. Een enkele keer was dat wel eens de moeite waard en kon hij zijn schulden betalen. Want hoewel hij erg sober leefde, moest hij door gebrek aan contanten wel sehulden maken. Franz Sehubert stierf tenslotte aan de typhus op een leeftijd, waarop veel andere mensen pas eeht beginnen te leven. Dit verklaart ook zijn grafsehrift, waarvoor de diehter Grillparzer deze woorden sehreef: "De dood begroef hier een rijk bezit, doch nog schoner verwaehtingen."
Van de talloze liederen wil ik hier noemen: Erlkönig, Heidenröslein en de liederbundels; Die schöne Müllerin en Die Winterreise.
Verder sehreef Sehubert Symfonieën, (Unvollendete), pianomuziek (sonaten en kleine stukken, die de naam Impromptu, Wals en Moment musieal dragen) en kamermuziek (kwartetten, trio's, Forellenkwintet, enz.)
Dank zij de gramofoonplaat kunnen wij hier op Aruba ook heel veel muziek van Sehubert beluisteren en er van genieten. En mocht je nog meer over deze grote musiens willen weten, lees dan eens het mooie boek dat Dr. Helene Nolthenius over Sehubert heeft gesehreven, speciaal voor jonge mensen. Het draagt als titel: Onvoltooide Symphonie.

J. S.

Sprookje van Grim.

De Bremer Stadsmuzikanten.

Er was eens een man, die een ezel had. De ezel werd oud, en de baas dacht er over hem af te danken. De ezel had dit wel in de gaten en maakte zich uit de voeten. Hij trok naar Bremen. Want daar kon hij nog wel eeu heel goede stadsmuzikant worden, naar hij daeht. Toen hij een flink eind gelopen had, zag hij opeens een jaehthond langs de weg liggen, bijgend en steunend als iemand, die zieh bniten adem gelopen had.
Zeg, wat lig jij daar te hijgen? vroeg de ezel.
Aeh, antwoordde de hond droevig, nu ik oud wordt en iedere dag zwakker en nu ik niet meer zo goed kan jagen, wil mijn baas mij doodmaken. Nu ben ik weggelopen. Maar waarmede moet ik nu m'n brood verdienen?
Weet je wat, zei de ezel, ik ga naar Bremen om daar stadsmuzikant te worden. Ga met me mee, en kom in het orkest van de stad. Ik speel op de fluit, en jij slaat de pauk.

Dat vond de bond een mooi idee, en samen trokken ze verder naar Bremen. Het duurde niet lang, of langs de kant van de weg zagen ze een kat zitten, die treurig voor zieh uit staarde.
Wat is er met jou gebeurd, oude snorrebaard? vroeg de ezel?
Wie kan vrolijk zijn, als alles hem tegenloopt, antwoordde de kat. Omdat ik op leeftijd gekomen ben, mijn tanden bot geworden den zijn, en ik liever achter de kachel zit, dan de hele dag achter muizen te jagen, wou de vrouw mij verdrinken. Maar ik heb gauw de benen genomen. Nu is echter goede raad duur. Wat moet ik nu beginnen, om niet van honger om te komen?
Ga met ons mee naar Bremen. Jij kunt immers 's nachts prachtig zingen. Dan kun je daar stadsmuzikant worden.
Dat kat vond dat een prachtig plan, en ging aanstonds mee.
Even later kwamen de vluchtelingen voorbij 'n hoenderhof. Op de muur zat een haan oorverdovend te kraaien.

...OR DE JEUGD

Hé daar, zei de ezel, je gekraai gaat ons door merg en been, wat is er aan de hand?

Wel, antwoordde de haan, vandag moest de boerin wassen, en daarvoor had ik mooi weer voorspeld. Wat is mijn beloning? Morgen komen er gasten, en nu moet de keukenmeid mij vanavond de nek omdraaien en soep van mij koken. En nu kraai ik nog eens voor het laatst uit volle borst.

Doe niet zo dom, haan, zei de ezel en ga met ons mee naar Bremen, in plaats van je de nek te laten omdraaien.

Daar had de haan wel zin in. En togen zij met vieren op weg.

Maar intussen werd het al donker, en ze waren nog lang niet in Bremen. Toen zij bij een groot bos kwamen, besloten zij daar te overnachten. De ezel en de hond gingen onder een hoge boom liggen, de kat op een van de takken, terwijl de haan naar het bovenste topje vloog. Want daar voelde hij zich pas veilig. Voor hij insliep keek hij eerst nog eens in alle richtingen rond, om te zien of er nergens onraad was. Heel in de verte zag hij een klein lichtje branden, en hij riep tegen zijn kameraden, dat er in de buurt een klein huis moest zijn, want hij zag duidelijk het verlichte raam.

Wel, wel, zei de ezel, dan moeten we daarheen. Want het hotel waar we nu slapen is niet zo erg best.

En zo gingen ze weer op weg, in de richting van het licht. Bij iedere stap werd het groter, totdat ze zich tenslotte bevonden voor een hel verlicht rovershuis. De ezel, die het grootste was, sloop naar voren, en gluurde door het venster naar binnen.

Wat zie je daar, Grauwtje, vroeg de haan.

Een gedekte tafel, met heerlijk eten en drinken er op, zei de ezel likkebaardend. De rovers zitten er omheen, en laten het zich goed smaken.

Dat zou voor ons ook wel iets zijn, zuchtte de haan.

Ja, zaten wij daar ook bij, bromde de hond.

En de dieren overlegden met elkaar, hoe ze het zouden aanleggen om de rovers het huis uit te jagen. Eindelijk hadden ze een mooi middeltje gevonden.

De ezel zou met zijn voorpoten op de vensterbank gaan staan, de hond moest op de rug van de ezel klimmen, de kat boven op de hond, en ten laatste zou de haan weer op de kat vliegen, en op haar kop gaan zitten. Toen dat allemaal gebeurd was, begonnen zij op een teken van de ezel opeens muziek te maken: de ezel balkte, de hond blafte, de kat miauwde en de haan kraaide. Toen stormden zij plotseling allemaal tegelijk 't vertrek binnen, zodat de ruiten rinkelden. De rovers sprongen verschrikt op bij dit ontzettend lawaai, dachten niet anders dan dat er een spook binnen gekomen was en vluchtten in dodelijke angst het bos in. Toen zetten onze vier vrienden zich om de tafel, zochten het lekkerste uit wat er te vinden was, en aten alsof ze in geen weken iets gehad hadden.

Toen ze genoeg gegeten hadden, deden zij het lichtje uit en zochten allemaal een slaapplaatsje uit zoals hun dat het beste beviel. De ezel ging languit op de grond liggen, de hond achter de deur, de kat bij het vuur, en de haan ging in de hanebalken zitten. Weldra sliepen allen in. Toen het over twaalven geworden was, en de rovers uit het bos zagen, dat er in hun huis geen licht meer brandde en er alles rustig geworden was, zei de hoofdman: We hadden ons niet zo bang moeten laten maken door wat lawaai, kom, laten we naar huis gaan, en kijken wat er eigenijk gebeurd is.

Een van de rovers, die vooruit gestuurd was, vond alles stil, en ging naar de keuken om licht aan te steken. Toen hij de gloeiende vurige ogen van de kat zag dacht hij dat dit gloeiende kooltjes waren, en wilde er een lucifer bij aansteken. Maar daar was de kat niet van gediend. Die vloog hem in het gezicht en krabde hem onbarmhartig. De rover schrok daarvan zo geweldig, dat hij de achterdeur uit wilde vluchten. Maar de hond, die daar lag, sprong plotseling op en beet hem in zijn been. En de ezel gaf hem een flinke trap met zijn achterpoot. De haan die van al dit lawaai wakker geworden was, liet ineens vanuit de hanebalken een vrolijk "knkelekuuuu!" horen:

Toen liep de rover zo hard als hij maar kon naar de hoofdman terug en zei: Neen, maar in dat huis is op het ogenblik een afschuwelijke heks, die me aangevlogen is en met haar lange nagels in het gezicht gekrabd heeft en voor de deur staat een man met een mes, die me in mijn been stak. Op de binnenplaats ligt een zwarte draak, die me met een knots geslagen heeft en boven op het dak zit de rechter, die luidop riep: Breng die schelm hier bij mij, pak hem! Nou, u begrijpt, ik maakte dat ik wegkwam.

En de rovers waagden het niet meer, dat huis binnen te gaan. En onze vier Bremer stadsmuzikanten hadden het zo naar hun zin, dat zij er nooit meer uit wilden.

VAN DE VOLKSUNIVERSITEIT

Op 18 en 20 Febr. j.l. hield Prof. Donkersloot onder auspiciën van de V.U. een tweetal lezingen getiteld: Heeft de roman nog toekomst? en De Werkelijkheid der poëzie. De geleerde spreker begon zijn eerste lezing met een historisch overzicht van de verschillende verschijningsvormen van de roman. De Ilias en de Odyssee passeerden de revue en uit de middeleeuwen werden de Ridderromans genoemd. Vervolgens kwamen de eerste romans in de vorm die ons vertrouwd is. (Richardson in Engeland) En tenslotte arriveerden we dan via de grote vertellers van Engeland (Dickens), Frankrijk. (Balzac) en Rusland (Dostojewski) bij de moderne roman-fleuve (Romains-Martin du Gard).

In deze vorm van de roman constateerde de spreker de tekenen van ontbinding, die het genre bedreigen. Dit is dus een bedreiging van binnenuit. Er zijn echter ook bedreigingen van buitenaf. De levensomstandigheden zijn veranderd, er zijn andere vormen van ontspanning (radio, film, televisie), de maatschappij wordt meer en meer gemechaniseerd. Tot een definitieve slotsom kwam de spreker niet. Wel besloot hij met enkele opmerkingen, waaruit men zou mogen concluderen, dat er altijd wel mensen gevonden zullen worden, die geboeid worden door het wonder van het verhaal.

In zijn tweede lezing (De werkelijkheid der Poëzie) begon Prof. Donkersloot met zich af te vragen of zijn titel geen paradox inhield. Immers voor velen is de poëzie juist niet "de" werkelijkheid. Hij beantwoordde deze vraag met de opmerking, dat er over de werkelijkheid ook wel verschil van mening kan bestaan, als men haar theologisch of wijsgerig beschouwt. Vervolgens poneerde hij de stelling dat de poëzie haar eigen werkelijkheid heeft en in dit verband citeerde hij de uitspraak van Verwey, dat Poëzie is: ons gevoel van de werkelijkheid, ontdaan van tijdelijkheid en toevalligheid. Dit werd dan geïllustreerd met enkele Middeleeuwse gedichten (Ghequetst ben ick van binnen-Egidius waer bestu bleven? en enkele citaten uit de Ilias en de Odyssee)

Tot de middelen, die de dichter bezit om zijn werkelijkheid uit te beelden rekende de spreker dan de "ver"-beelding, waarbij vaak 't wonderlijk verschijnsel zich voordoet, dat ze als 't ware gevangen is in het woord van de dichter. Het zou niet anders en niet beter gezegd kunnen worden. Daarnaast is er het vermogen van de dichter om associaties te maken, die voor de hand liggen en daardoor een verrassende en treffende werking hebben. (Marnix Gijsen: Met mijn erf voor in de bankkluis) Bovendien gaan ook de gewoonste dingen glanzen, wanneer het licht der poëzie ze beschijnt. Zei Gorter niet: Er is iets dat bekoort in ieder ding? Tenslotte ziet de dichter meer. "Ik heb een ceder in mijn tuin geplant", zeg Han Hoekstra, "Gij schijnt hem niet te willen zien". Al deze middelen en vermogens versterken het onthullende licht. waarin de poëzie de werkelijkheid plaatst en mischien is dit nog het diepzinnigst, dat deze onthulling zich voltrekt in en door het edele spel van rhythme en klank. Het thema van de eerste lezing werd uiterst summier en schools behandeld. Wij hadden dan ook de indruk, dat het gehoor zich nog gaarne wat verder had laten leiden in de gebieden, die de spreker ontsloot, gebieden die in de Antillen vaak weinig betreden zijn. Het blijft natuurlijk moeilijk een enigszins bevredigend verslag van dergelijke bijeenkomsten te schrijven, daar ook de hele sfeer waarin alles zich afspeelt, van groot belang is. Dit geldt zeer zeker voor de tweede lezing, waarin Prof. Donkersloot de gedichten, die zijn betoog illustreerden, voorlas. Dit voorlezen gebeurde op een uiterst sobere, maar zo indringende wijze, dat de gedichten als het ware opnieuw ontstonden. Samenvattend kunnen we zeggen, dat we Prof. Donkersloot en de V.U. dankbaar mogen zijn voor het schoons, dat zij ons boden.

W.

VOLKSUNIVERSITEIT ARUBA

Ten behoeve van de toehoorders van de lezing van Drs. Goslinga over "Caracas, Stad van de Rode Daken" geven wij nog de titels van de werken die de spreker aangehaald heeft. Deze boeken zijn te bestellen bij Fa. de Wit.

Ramon Diaz Sanchez: Guzman, Elipse de una ambición de Poder.

Rondon: Guzman Blanco, el autócrata-civilizador.

Cova: Bolivar, el Superhombre.
Guzman Blanco.

Carreño: Vida anecdótica de Venezolanos

Geen betere Scotch Whisky dan

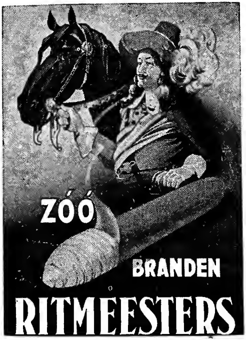
Red Hackle

WAAROM DRINKT MEN HIER OP ARUBA VEEL
RED HACKLE?
OMDAT RED HACKLE HEERLIJK VAN SMAAK IS
EN BOVENDIEN DE ANDERE DAG U GEEN
"KATER" BEZORGT

AGENTE:

Mario S. Arends Inc.

ORANJESTAD - **SAN NICOLAS**

E. & G. MARTIJN (ARUBA) LTD.

GENERAL STORE

C. L. JULIAO

HENDRIKSTR. 1 -:- O'STAD

Goede electrische apparaten en materiaal tegen betere prijzen en de beste service

Beleefd aanbevelend.

FILMLiga ARUBA

"ALLES IS VERGEVEN EN VERGETEN"

In Februari zal onder auspiciën van de Filmliga de bekende film "Alles is vergeven en vergeten" vertoond worden. Aan de Telegraaf ontleenden wij de volgende critiek aangaande deze film. Sacha Guitry is de cynicus bij uitnemendheid als dat laatste woord tenminste gebruikt mag worden in dit verband. Maar niet zo zeer zijn cynisme dan wel zijn spiritualiteit stempelt hem tot een Franse nazaat van Oscar Wilde, een wat wildere uitgave, want de uitermate uitbundige comedietjes vloeien hem bij de vleet uit de pen en worden meesal-fluks van de planken op het celluloid gebracht.

Zijn de gevallen niet al te frans en niet al te veel dialoog, dan mogen wij zo nu en dan van een celluloidversie profiteren.
Zoals U weet wordt bij Guitry nooit de deugd, altijd de ondeugd beloond. Klassiek blijft daarbij "Le Roman d'un Tricheur," geschreven, geregisseerd, gespeeld "par moi-meme", waarvan men het begin nooit zal vergeten. De spruit uit een groot gezin, die centen uit de winkellade heeft gestolen om knikkers te kopen en voor straf niet mee mag eten van de heerlijke champignons. De hele familie sterft aan paddestoelenvergiftiging en men ziet het kereltje achter een stoet van lijkwagens naar het kerkhof dribbelen.

Ook in "Alles is vergeten" wordt de ondeugd beloond. Ook hier doet Guitry ten volle mee, al laat hij het spel in de bekwame handen van Michel Simon, die hij geestig en met veel bravour introduceert.

Michel Simon is Paul Braconnier, een eenvoudig dorpsbewoner, die het te kwaad heeft met zijn kwaadaardige echtgenote. Het mens heeft de beschikking over een verschrikkelijk humeur en maakt daar een overvloedig gebruik van. Zij is bovendien de halve dag van de wijn in de olie en is druk doende moed bijeen te drinken om haar Paul uit de weg te ruimen.

Van deze afschrikwekkende echt krijgt men een typisch Guitrybeeld: het echtpaar aan de dis, grauwend. snauwend. brommend. kwade blikken werpend. een hap Strindberg, maar dan via de radio opgediend met het lif-lafje van een Franse chansonnière die over de liefde zingt. Het is bijna navrant cabaret.

Via dezelfde radio komt Braconnier op een idee. Hij hoort het interview met een advocaat, die zijn honderdste vrijspraak viert. De man maakt onderscheid tussen "meurtrier" en "assassin" en weet op wonderlijke wijze moordenaars te doen terugkeren in de maatschappij. Braconnier ziet er iets in. Hij spoort naar Parijs zoekt de advocaat op en zegt: "Ik heb mijn vrouw vermoord. Wilt U mij verdedigen?" Enfin, de advocaat gaat spits aan het uitpluizen en wikt en weegt door Braconnier een handje geholpen, de verzachtende en bezwarende omstandigheden. Aan de hand hiervan construeert de slimme Braconnier de ideale moord. 's Avonds thuis werkt hij volgens recept en in de rechtzaal staat hij tenslotte zo sterk in zijn schoenen, dat hij het wel zonder advocaat af kan. Alle waarden worden op een geestige manier omgedraaid en de spot is niet van de lucht, maar het gebeurt met "esprit", met een verfijnd gevoel voor situaties en schakeringen.

Het verhaal is geen bijzaak maar toch ook weer geen hoofdzaak. Zonder de geestige nuanceringen zou het niet meer zijn dan een goede vondst. Van Michel Simon ziet men een voortreffelijke rol, maar ook de andere rollen zijn goed "vergeven". Men denkt speciaal aan Germaine Reuver, de pastoor van Jean Duvaleix en de advocaat van Jean Dubecourt. Niettemin slokt Sacha Guitry, ditmaal zonder te spelen, het leeuwendeel van de eer op, een ondeugd, waarvoor wij hem van harte belonen.

JACQUES FATH

De dood van Jaques Fath op 42-jarige leeftijd is een grote slag voor de Franse haute couture. Maar ook in vele andere landen wordt getreurd om het vroege verlies van deze ontwerper. In 1936 nog de jongste couturier van Parijs, was hij na de oorlog de eerste van de „tovenaars met de naald", die een contract aanging met een van de grootste Amerikaanse confectie - fabrieken, Joseph Halpert, en bracht zo zijn exclusieve modellen binnen het bereik van vele vrouwen met een bescheiden beurs.

Maar voor het zover was brak de oorlog uit. Fath was „cannonnier" en moest de naald en het tekenbord verwisselen voor de wapenen. Hij verdiende het Croix de Guerre en de Légion d'Honneur en werd door de Duitsers gevangen genomen op de dag van Frankrijks overgave. Hij ontsnapte echter en heropende zijn Parijse salon. In de donkere dagen die volgden ontwierp hij eenvoudige jurkjes, waarin de Française zich gemakkelijk en sierlijk kon voortbewegen op de fiets — toen nagenoeg het enige vervoermiddel in Parijs.

Na de bevrijding wilden de vrouwen aan beide zijden van de Oceaan het leed vergeten. Jaques was klaar: hij ontwierp elk jaar en elk seizoen een nieuwe collectie met „petites robes" voor overdag en de meest sprookjesachtige avondtoiletten voor de tijd waarin iedere vrouw de nuchterheid en het zakelijke wil vergeten.

Naast een verfijnd ontwerper van vrouwen-dromen, was Fath ook een gewiekst zakenman. Niet alleen begreep hij, dat alleen een alliance met de confectie-industrie de kwijnende haute couture kon redden, hij leerde ook van de zakenwereld, dat reclame een van de sleutels is tot succes. Hij zorgde er voor, dat alle kranten wisten welke beroemdheden hij onder zijn klanten telde: de Koningin van Engeland, de Prinses de Rethy, filmsterren zoals : Lana Turner en Moira Shearer. Rita Hayworth kocht eens zeven en twintig Fath-toiletten tegelijk. Elk daarvan kostte haar slechts 150.000 francs. Het was geen wonder, dat de „Musketier Couturier" die begonnen was met 'n kapitaaltje van 1500 francs zich de naam verwierf van „Couturier des Vedettes".

Zijn studio werd nu behangen met zijde en gehuld in het waas van speciale Fath-parfums. Hij kocht een kasteel, waar hij ieder jaar de uitbundige gastheer was van de grootste beroemdheden op een bal masqué. De champagne vloeide daar als water en de pers kwam wekenlang ruimte te kort om de dwaze manier, waarop de befaamde gasten zich hadden uitgedost, te beschrijven.

Fath's succes creëerde vele legendes over zijn liefde voor rijkdom en schoonheid, maar de ontwerper bleef werken; zijn vak bleef zijn grootste liefde. Hij begon met twintig creaties; met het stijgen van zijn roem verwachtte de mode-wereld er negen honderd per seizoen: eclatante modellen, die zijn nieuwste lijn in meest geprononceerde vorm accentueerden; draagbare jurkjes met alleen de „handtekening" van de meester in een knoop, een bijzonder geplaatste zak, die gereproduceerd konden worden tot in het oneindige.

Fath tekende door en bleef lachen, ondanks het feit dat zijn dokters hem verteld hadden, dat de ziekte waaraan hij leed ongeneeslijk was. De kleine midinettes, die voor hem werkten, apprecieerden zijn grote liefde voor het vak; toen het enige maanden geleden bekend werd, dat alleen een dagelijkse bloedtransfusie zijn leven kon verlengen, ijverden zij voor de kans om toch bloed te mogen geven voor „de baas", die stervende was. Het mocht niet baten; terwijl zijn knappe mannequins in vele vreemde landen zijn laatste scheppeningen vertoonden, stierf Jaques Fath, het slachtoffer van een ziekte waarvoor zelfs de beroemdste dokters die zijn vrouw Genevieve geconsulteerd had. geen geneesmiddel konden vinden.

Genevieve, de trouwe gezellin van het „enfant terrible" van de Parijse modewereld, zal de beroemde zaak van Fath voortzetten. Zij heeft zo lang en zo nauw met haar man samengewerkt. dat zij alle knepen van 't vak kent. De naam Jaques Fath, die toch wel 'n speciaal hoofdstuk in de kronieken van de haute couture zou zijn blijven vormen, zal worden voortgezet en de toekomst zal leren of Genevieve's talenten voldoende zullen zijn om in het rijk van de mode de plaats te handhaven, die haar jeugdig gestorven man daarin had veroverd. P.

De Linie.

RHYTHMISCHE DANSSCHOOL

Het vorig jaar is in Amerika in de kersttijd een nieuwe versie van het reeds oude ballet "De Notenkraker" opgevoerd, onder leiding van de choriograaf en danser: George Balanchine.

Het verhaal van de Notenkraker speelt zich af in Duitsland, in het jaar 1816.

Het ballet is als volgt:

Eerste bedrijf:

Kleine Clara Stahlbaum en haar ondeugende broertje Fritz proberen door het sleutelgat en door een kier in de deur, in de kamer te kijken, waar hun ouders druk bezig zijn met het versieren van een grote kerstboom.

Clara en Fritz mogen nog niet binnengaan, maar als de gasten arriveren is eindelijk de avond van het Kerstfeest aangebroken.

De kinderen spelen met hun neefjes en nichtjes rond de kerstboom en mogen daarna met de groten de quadriles en polka's meedansen.

Later op de avond als grootvader en grootmoeder komen, begint het uitdelen der cadeautjes. Ook komt de oude heer Drosselmeyer met zijn kleine neefje geschenkjes brengen.

Wat een vreugde heerst er nu onder de kinderen!

Mijnheer Drosselmeyer heeft 3 poppen meegebracht: een harlekijn, een Columbine en een houten soldaatje, die voor de kinderen dansen! Maar het mooiste van alles is een kleine Notenkraker-pop, waar Clara meteen verrukt over is. Zij neemt het in de arm en wil er mee spelen, maar haar jaloerse broertje rukt het van haar weg en gooit 't hard op de grond. De Notenkraker is gebroken. Mijnheer Drosselmeyer bind zijn zakdoek om de "gewonde" plek en de kinderen mogen er nu alleen nog maar naar kijken. In een halve cirkel zitten ze er omheen, op de grond. Ze zijn moe geworden van al het spelen en van opwinding.

De kaarsjes van de kerstboom zijn ook bijna afgebrand en langzamerhand vertrekken de gasten. Clara en Fritz worden naar bed gebracht, doch Clara kan de slaap niet vatten. Op haar tenen loopt ze terug naar de donkere kamer om haar Notenkraker te halen. Ze hoort nog iemand praten en bang dat ze gezien zal worden, verstopt ze zich achter een gordijn en valt van vermoeidheid in slaap.

In haar droom lijkt het of de kerstboom groter en groter word, de takken strekken zich uit naar alle hoeken van de kamer en nu ziet ze ook dat er muizen zijn, maar deze zijn groter dan zijzelf!

Juist als Clara wil wegrennen komt er een regiment houten soldaatjes aan, die de muizen verslaan.

Als zij haar Notenkraker wil pakken verandert deze ineens in een levensgrote jongen, in wie zij Mijnheer Drosselmeyers neefje herkend. Buiten begint het te sneeuwen. Als bij toverslag ligt Clara plotseling in een mooi bedje wat door onzichtbare handen wordt voortgetrokken tot het midden van het toneel.

De kerstboom verdwijnt, de ramen gaan vanzelf open en de sneeuwvlokken dansen naar binnen in het schijnsel van de maan.

Tweede bedrijf:

De muziek gaat over in een vlugger tempo. De sneeuwvlokken dansen alsof de wind met hen stoeit; terwijl Clara en de Notenkraker (Drosselmeyer's neefje' die nu gekleed is in een rose fluwelen pakje) toekijken. Dan ineens zien zij de sneeuwvlokken niet meer. De kinderen bevinden zich in een wit bos, bij het goud- rose paleis van de Suikergoed- Fee. 8 Engeltjes kondigen op gouden bazuinen aan, dat de Fee in aantocht is.

De Fee danst op hun toe, in haar prachtig rose tenue bestikt met diamanten.

Zij leidt de kinderen naar een bootje, gemaakt van walnoten en samen varen zij naar een platform, waar de kinderen zoveel mogen snoepen als ze willen. Doch al dit lekkers wordt óók levend!

De chocolade verandert in een groep Spaanse dansers, die zeer mooi gekleed zijn in zwart fluweel en wit satijn.

De koffie verandert in een vro lijke Sultan, die op een karpetje gedragen wordt door vier papegaaien.

Inplaats van twee kopjes thee staan er nu 2 Chineese meisjes vóór hun met een zwart gelakte kist, waaruit een Chineese jongen springt die zijn kunstjes vertoont.

Op de bekende wijs van de Trepak springen de rose-wit en blauw - witte zuurstokken door hoepels naar binnen.

Een marsepein herderinnetje geeft daarna haar dans ten beste. De grote gembertaart blijkt een danseres te zijn, gekleed in een enorme hoepelrok. De voorkant

van deze rok opent zich als een gordijn en dan staan er ineens 10 kleine meisjes, die de gemberkoekjes zijn.
De muziek gaat over in een wals en op de maat draaien bloemen van suikergoed in grote cirkels rond het platvorm.

In het midden danst de dauwdruppel. Zij is allerliefst in haar witte tenue en glinsterend kroontje, maar mooier dan dit alles is toch de Suikergoed- Fee met haar partner in het pas-de-deux.
Wat jammer dat deze mooie droom moet eindigen!

De muziek wordt zachter en het walnoten-bootje vaart terug met Clara en haar viendje, nagewuifd door de bewoners van Suikergoed- land.

Het doorzichtige gordijn, dat de droom van de werkelijkheid onderscheidt gaat open en op het toneel ziet men de kleine jongen en het meisje, hand in hand staande in het bootje, in het licht van een zonnestraal.

E.A.

ARUBAANSE MUZIEKSCHOOL

De eerste werkzaamheden in het nieuwe jaar stonden in het teken van de naderende examens. De nieuwe, verzwaarde exameneisen worden gesteneild ter beschikking van de leerlingen gesteld, zodat iedereen preeis kan weten, wat er gevraagd wordt.
Er zijn nu 9 verschillende examens: A1, A2. A3, B1, B2, B3, C1, C2, C3.

Afdeling A kan beschouwd worden als de lagere school der muziek. Afdeling B is de "H. B. S.", terwijl C de Universiteit, ofwel het conservatorium vertegenwoordigt. Deze laatste afdeling is ook inderdaad een vakafdeling.
De examens worden gehouden in de Paasvacantie. Aangezien nu ook de leerlingen uit San Nicolaas en Noord zullen meedoen, wordt het voor de examinatoren nog een omvangrijk werk!

In de eerstkomende maanden hopen wij leerlingenuitvoeringen te organiseren in Noord en Oranjestad. Het werk in Santa Cruz zal beginnen met een propaganda middag op 6 Februari.

Ten slotte mogen wij niet eindigen, zonder de leraren van San Nicolaas te complimenteren met hun succesvolle werk, dat voor het eerst tot uiting kwam in de goed bezochte leerlingenuitvoering in December j.l. in het Caeciliatheater.

B.

HEET VAN DE NAALD

Deze keer geachte Lezer(es), zou ik Uw belangstelling willen vragen voor enkele mooie, soms zeer mooie, opnamen van Nederlands Fabrikaat. Dit laatste slaat dan vooral op de plaat.

In 1954 kreeg L. van Beethovens 3de Symfonie, bekend onder de naam Eroica, de Grand Prix de Disque. Deze onderscheiding viel Philips te beurt met de opname van deze Symfonie in een uitvoering van het Berlijns Philharmonisch Orkest onder leiding van Paul van Kempen.

Het is inderdaad een prachtige opname geworden en velen onder U zullen dit werk in deze uitvoering willen bezitten.

Bestelnummer A 00177 L

Van het zelfde orkest onder leiding van Paul van Kempen bracht Pbillips ook een opname van Beethovens 7de Symfonie. Deze plaat staat practisch op een even hoog niveau en had m.i. evengoed de Prix kunnen krijgen. Elke luisteraar zal deze uitvoering dan ook hogelijk waarderen.

Bestelnummer A 00180 L

Driemaal is scheepsrecht en daarom tot besluit van deze Philipsserie nog een derde Beethovenplaat. Het betreft hier de 6de Symfonie, de Pastorale, die werd uitgevoerd door de "Wiener Philharmoniker" onder leiding van één van Nederlands beste dirigenten, Willem van Otterloo. Ik kan me goed voorstellen, dat iemand die begint met een kleine discotheek alle drie opnamen graag zal willen bezitten. En hij zal er heel veel muzikaal genoegen aan beleven. Ook deze 6de wordt een ieder van harte aanbevolen.

Bestelnummer A 00176 L

En tenslotte zijn hier dan nog enkele "buitenlandse" platen. De jongste zoon van Johann Sebastiaan Bach was de vreugde van zijn vader. Daarnaast was het deze zoon, Johann Christiaan, die grote invloed had op Mozart, vooral door zijn opera's in Italiaanse stijl. Mocht U dus een ogenblik denken bij het horen van deze plaat: "Dat is Mozart," dan kunt U het beter omdraaien en zeggen: "Wat klinkt Mozart toch precies als Johann Christiaan Bach". Historisch bent U dan ook beter verantwoord.
Als U dus deze plaat koopt, verzekert U zich van een heerlijk concert, temeer nog omdat de opname heel mooi is.

U kunt op deze plaat luisteren naar: Sinfonia in Es groot Opus 18 No. 1, Sinfonia Concertante in A gr. voor viool en cello en aan de andere kant naar het concert in Es gr. voor Cembalo en Strijkorkest, Opus 7 No. 5.
Kostelijke muziek waarmede Columbia veel eer inlegt.

Columbia ML 4869.

En de laatste plaat brengt ons werken van Franse componisten die door Paul Paray en het orkest van Detroit worden uitgevoerd. Paray onderscheidt zich door zijn opvattingen, die vaak maar heel weinig gemeen hebben met die van andere dirigenten. Zijn Gallische afkomst is echter voldoende waarborg voor een goede interpretatie van deze werken.

Uitgevoerd worden: L'Apprenti Sorcier (Dukas), Pelléas et Mélisande (Fauré) en Le Festin de de l'araignée (Roussel)

Mercur MG 50035.

TEBA.

RADIO-PROGRAMMA

VAN HET C. .C. A.
in de maand Februari.

Programmaleider J. J. Stam.

1 Februari:	Engels programma. Scottish Country Dances. The adventures of Oliver Twist and Fagan by Charles Dickens. Radio play North Country Sketches by the English composer Frederick Delius.
3 Februari:	Lezing Volksuniversiteit Aruba. «Over slapen» Ernstige Muziek. Van Beethoven: 3de Symfonie.
8 Februari:	Lezing Volksuniversiteit Aruba. «Natuurschoon en Kunstschoon» Gevarieerd programma van lichte muziek.
10 Februari:	Boekbespreking door T. J. M. Versteeg. Onderwerp: Nieuwe Boeken voor de Jeugd. Leoncavallo: I Pagliacci (opera) eerste deel.
15 Februari:	Lezing Volksuniversiteit Aruba. Hoe ontstond de wereld der sterven». Opera: I Pagliacci van Leoncavallo. Tweede en laatste deel.
17 Februari:	Kamermuziek. Divertimento in Es groot van W. A. Mozart, viool, altviool en cello. Sonate No. 3 van Joh. Brahms, piano en viool.
22 Februari:	Vastenavondprogramma. Lichte klanken en vrolijke muziek.
24 Februari:	Boekbespreking door T. J. M. Versteeg. E. M. Remarque: Een tijd van Leven en van Sterven. Vocale muziek. — Koren zingen voor U: —
1 Maart:	Lezing Volksuniversiteit Aruba. Hoe ontstond de wereld der sterven». II. L. van Beethoven: 6de Symfonie (Pastorale).